

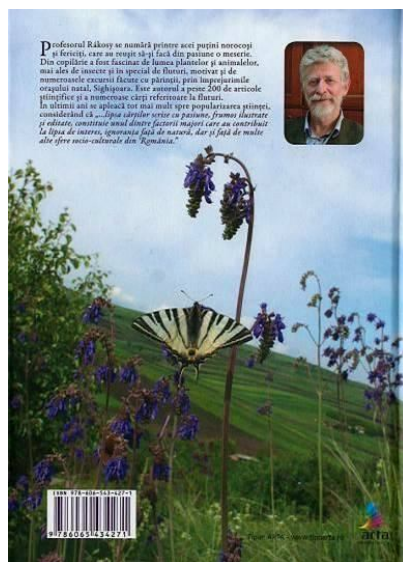
példányokról készült fotók egészítik ki, rendszerint bemutatva mindkét ivart, megjelölve a határozásra alkalmas morfológiai bélyegeket úgy a szárnyak színén mint azok fonákán.

Ez a könyv minden kétséget kizáróan rendkívül hasznos úgy a romániai, mint a külföldi lepkész szakembereknek és amatőr természetbúvároknak. Több mint egy megszokott, klasszikus rovarhatározó. Remélhetőleg felkelti a román közvélemény figyelmét a nappali lepkék és a természet iránt.

A szerző nemzetközileg is jól ismert lepkész szakember, aki több mint 50 éve gyűjti és tanulmányozza az éjjeli és nappali lepkéket hazájában. Ő a szerzője a „Románia bagoly-lepkéi” c. könyvnek is (‘The Noctuids of Romania’), számtalan tudományos és tudománypopularizáló cikket, könyvet, könyvfejezetet írt lepkékről, azok életmódjáról, ökológiájukról, és védelmükről. A „Románia nappali

lepkéi” egy olyan könyv, ami nem hiányozhat egyetlen természetszerető ember könyvespolcáról sem. A könyv több annál, mintsem hogy egyszerűen csak bemutassa a lepkéket és azok életmódját, inkább kézikönyv a természet tanulmányozásához. Egy oktatókönyv, egy hiánypótló mű a román valóságról. A világ gyorsabb ütemben változik, mint valaha, és a természeti sokféleség értékei és szépségei hamarabb tűnnek el, mint-hogy megismerhetnénk azokat. És ez még inkább igaz Romániára, ahol még mindig sok érintetlen területtel találkozhatunk, ugyanakkor a lakosság ismerete ilyen téren igen hiányos. A könyv egy több évtizedes hiány pótlására tesz kísérletet, és egyike azon keveseknek, melyek Románia páratlan természeti értékeire, gazdag lepkéfaunájára hívja fel a figyelmet.

ISBN 978-606-543-427-1, 35 EUR, megrendelhető a szerzőtől: laszlorakosy@hasdeu.ubbcluj.ro

Cristina Craioveanu, Kolozsvár

Rovarász Híradó

A Magyar Rovartani Társaság tájékoztatója
74. szám, 2014. május

Tartalom:

Rovarász kortársaink — MRT-hírek — Hirdetés — Sajtófigyelő
Rövid hírek — Könyvismertetés

Rovarász Híradó

a Magyar Rovartani Társaság
negyedéves tájékoztatója

A tájékoztatóban megfogalmazott vélemények nem minden esetben tükrözik a Szerkesztőbizottság és a Magyar Rovartani Társaság vezetőségének álláspontját.

A Rovarász Híradót alapította 1989-ben: Nagy Barnabás

Felelős szerkesztő: Haltrich Attila (HA)

Szerkesztőbizottság: Balázs Klára (BK), Jenser Gábor (JG), Mészáros Zoltán (MZ), Merkl Ottó (MO), Nagy Barnabás (NB), Rozner István (RI), Szalóki Dezső (SZD), és Szócs Gábor (SZG).

Szerkesztőség:
BCE, KeTK, Rovartani Tanszék,
1118 Budapest, Ménesi út 44.
Telefon: 4826219
drótposta: attila.haltrich@uni-corvinus.hu

Magyar Rovartani Társaság (MRT)
1088 Budapest, Baross utca 13.
www.magyarrovartanitariarsag.hu
A Magyar Rovartani Társaság célja és feladata a rovartan általános művelése, elsősorban a magyarországi rovarvilág kutatása és vizsgálata, valamint a rovartani ismeretek terjesztése.

Elnökség (2014)
Elnök: Vig Károly
I. alelnök: Merkl Ottó
II. alelnök: Szócs Gábor
Titkár: Puskás Gellért
Előadásszervező titkár: Koczor Sándor
Szerkesztő: Merkl Ottó
Pénztáros: Szalóki Dezső
Ellenőr: Balázs Klára
Jegyző: György Zoltán

Ülések – a nyarat kivéve – minden hónap harmadik péntekén a **BCE Kertészettudományi Karán, az „E” épület E/2 termében (Budapest XI., Ménesi út 45), délután 4 órakor.**

Illusztráció
Címlapon: **földi poszméh** (*Bombus terrestris* L., 1758, Hymenoptera: Apidae), a **2014-es Év Rovara** (festmény: **Richter Ilona**)

Nézve a Románia nappali lepkéi c. könyv borítólapját, eszembe jutott találkozásom a rajta látható meglehetősen ritka fajjal. A *Philotes bavius hungaricus*-ról (ma „*Pseudophilotes*” és „*hungarica*”) még lepkészkoromban hallottam, és természetesen nagyon vágytam rá, hogy begyűjthessem. Büszkék is voltunk rá, hiszen a nevében is benne volt, hogy „magyar”... De akkor még nem mozogtunk ennyire könnyen, mint ma, a lepke is túl korán repült (nem a vakációban...), a lényeg, hogy kimaradt a gyűjtött fajaim közül. Amikor viszont már begyűjthettem volna, egyetemista koromban, mivel Kolozsvártól csak 30 km-re, Magyarországot határában van egy viszonylag gazdag populációja, már elillant a szenvedélyem. De annyira azért még kíváncsi voltam rá, hogy így is kibuszogtam hozzá, gondoltam, készítek pár szép diát. Meg is találtam a helyet, ahol repül, lepkék is voltak, csak éppen az idő volt „túl kedvező” számukra, sehogy sem sikerült annyira megközelítenem őket, hogy felvételt készíthessek róluk. Nem baj, azért vittem magammal a lepkéhálót, hogy ezen segítsék. Be is fogtam egy szép példányt, kicsit megszorítottam a torát, és máris „nyugton volt”, lehetett fotózni.

Egy év múlva felkeresett Kolozsváron Könyg Frici bácsi, egy csokor bókoló zsálya volt nála, amit frissen gyűjtött, mutatta rajtuk a *bavius* tojásokat, amelyeket aztán ki is nevelt (megfigyeléseit később német lapokban publikálta).

Gondoltam, eldicseksem a felvételemmel, volt saját vetítóm, gyöngyvásznak. Tetszetek neki a képek, szépek voltak a színek, de láttam, hogy kicsit komor az arca. Aztán nem bírta ki, hogy rá ne kérdezzen: „Te, Attila, nem tudod, miért tartja a lepkéd a csápját mindig olyan furesán?”
HA

Nagy útonállódarázs (*Priocnemis vulgaris*, Dufour, 1841),
Richter Ilona raiza

A darázs érzékelve a pók elmozdulását nem menekült, hanem megragadta a pók egy bal oldali lábát. Így a meredeken emelkedő részen együtt emeltük-cipeltük a zsákmányt felfelé. Elérve a föld felületének lapos részét én elengedtem a pókot, mire a darázs mindkét csápját egy pillanatig felfelé kimerevítve tartotta – a segítséget megköszönve (?), majd a talajt tapogatva a pókkal az ivadékbölcsője felé elrohant. Veszélyes közelségem ellenére mit sem törődve saját veszélyével, az önvédelemmel, a fajfenntartási ösztönnek engedelmkedett.

Tehát a megfigyelés eredményét összefoglalva ennél a darászfajnál az önvédelem és a fajfenntartás cselekménysorozata fordítottan arányos.

Móczár László, Budapest

Könyvismertetés

Dr. Rákossy László **“Románia nappali lepkéi”** c. könyve („*Fluturii diurni din România*”) 2013-ban jelent meg román nyelven. A mű Románia nappalilepke-faunájának átfogó határozója. A könyv terjedelme 352 oldal, végig színes (49 színes tábla + 107 oldal lepkékről a természetben), elterjedési térképekkel, a határozást segítő felvételekkel és rajzokkal bőségesen ellátott. Keménykötésű, nagyon jó minőségű és igen praktikus méretű (15 x 21 cm), ideális terephatározó. Ez az első olyan határozó, mely bemutatja mind a 203 Romániában előforduló nappalilepke-fajt és alfajt, 1300 eredeti képpel illusztrálva.

Az általános rész (az első 30 oldal) bemutatja, hogyan gyűjtsünk lepkéket összhangban a természetvédelmi törvényekkel és a rovartan etikájával, ismerteti az egyes fajok nevezéktanát, rendszertani besorolását, határozó bélyegeit, élőhelyét, életmódját, természetvédelmi helyzetét, monitoringjával kapcsolatos információkat, és elterjedését. A lepkefajok fenológiáját színes diagramok szemléltetik fejlődési stádiumok szerint. Minden fajról készült fénykép a természetben, amelyet gyakran a petéről, hernyóról vagy a bábról készült kép egészít ki. A terepi felvételeket preparált

musok programozásával lehetne fejleszteni a robotok térérzékelését. A kutatás még folyik, az eredmények később várhatók. (Index, 2014. április. 25)

http://index.hu/tudomany/2014/04/25/szemuveget_adtak_az_imadkozo_saskara/

Ez egy szúnyog? NEM! A legújabb rovardrón hadi fejlesztés. Már gyártják! Nagy távolságból irányítható. Kamerával, mikrofonnal van felszerelve. Le tud szállni, DNS mintát venni egy szúnyogcsípés érzetével. Vagy képes mikro RFID nyomkövetőt a bőröd alá juttatni. Haza is viheted magadon és be is repülhet otthonodba. Ezek a fejlesztések gőzerővel folynak és már bevetésre kerülnek a hétköznapiakban, egyelőre csak az USA területén, de már az EU is teszteli. Légycsapó mindig legyen nálatok...” – szól a felhívás.

A Snopes utánajárt a dolognak, és kiderítette: ugyan hasonló mikrorepülőgépek fejlesztése nem példa nélküli, a fenti képen látható projekt nem egy létező modell fényképe, csupán egy számítógéppel létrehozott terv.

Ha egy hír túlságosan „hihetetlen”, érdemes az alábbi „városi legendák” honlapon utánanézni...

<http://www.urbanlegends.hu/2012/08/mesterseges-rovarokkal-vesznek-dns-mintat-tolunk/>

Rövid hírek

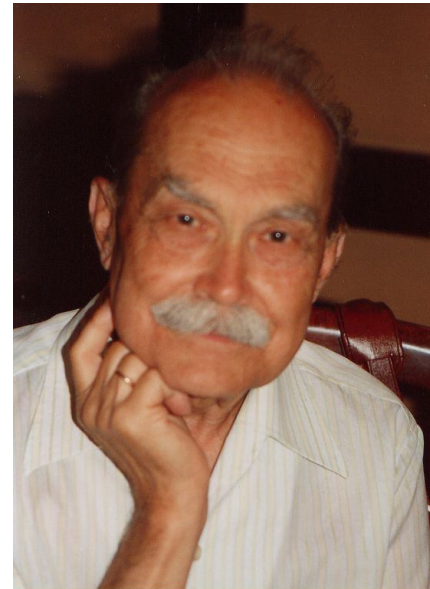
Móczár László: A rovarok társas életének kialakulása (a BÖLCSŐK c., Cannes és Moszkva fesztiváljain díjat nyert dokumentumfilm)

A rovarok ösztönélete rendkívül sokoldalú cselekménysorozatokból áll. Iwata és munkatársai szerint a cselekménysorozatok rendszerint egymás után következnek, az egyik befejezése a következőt indukálja. Előfordul azonban, hogy a rovar szervezetét valamilyen okból, pl. peterakás közeledtekor, az egyik cselekménysorozattal ellenkező cselekvésre utasítja. Az erre vonatkozó különleges megfigyelésemet az alábbiakban ismertetem.

A hordósejtű útonálló (*Auplopus carbonarius* Scop.) egy meleg nyári napon egy ernyős virágon nektárral táplálkozott. Közeledtemre már 3 méterre az önvédelmi cselekménysorozat működésére azonnal elmenekült. Később megpillantottam, amint a fullánkjaival megbénított pókot a földön hurcolta. A talaj mintegy 10 cm-es hirtelen függőleges emelkedése miatt azon akarta felvinni. Ez nem sikerült. A testsúlyánál súlyosabb pókkal többször is visszazuhant. Ezt követően tisztálkodásba kezdett. Erre igen lassan megközelítettem, sőt egy fénylő csipesszel megragadtam a pók jobb oldalán az egyik lábát.

Rovarász kortársaink

Emlékezés Dr. Petrich Károlyra (1916-2013)

A hosszú életutat bejárt, közismert magyar lepkész, Petrich Károly, 1916 december 27-én született Budapesten. A természet szeretetét az otthoni környezetből, főképpen nagypapjától és édesapjától örökölte. Ugyanis az apa (Petrich Gyula), mint a Calderoni tanszerellátó cég agilis munkatársa, a tanszerszakmának áldozta egész életét. Károlyt kisgyerekként is elvarázsolta a cég által forgalmazott csodás trópusi lepkék világa, és mindez élete végéig nagy hatással volt rá. Tanulmányait a Márvány utcai elemi iskolában, majd a Werbőczy István gimnáziumban folytatta. Sikeres érettségi után, 1934-1939 között, egyetemi tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen, vegyészet és biológia szakon végezte. Gyűjteménye már ezekben az években is volt, de az ugyanúgy odaveszett a háborús pusztításokban, mint apja 1927-ben alapított „Petrich Gyula Mű- és Tanszervállalat” összes felszerelése.

Károly tiszti kiképzést követően a második világháborúban számos fronton katonáskodott. Időszakosan leszerelték 1943-ban, ezért módja nyílt a doktorátus megszerzésére és munkavállalásra az Országos Kémiai Intézet Talajtani Osztályán. Rövid idő elteltével ismét katonai kiképzésre és szolgálatra hívták. Eleinte Egerben, majd Verőcén katonáskodott, de az általános mozgósítást követően ismét a harcokban találta magát. Pilisszántón 1944 decemberében orosz fogságba került. Mint hadifoglyot a gorjanszki bányába hurcolták dolgozni, és innen csak 1947-ben került haza. Eleinte reménytelen volt az elhelyezkedése, de végül a Budapesti Vegyiműveknél (korábbi nevén Hungária Vegyiművek) sikerült elhelyezkednie. Itt növényvédőszer-fejlesztéssel foglalkozott nyugdíjba vonulásáig, 1976-ig.

A háború utáni lepkegyűjtéshez az 50-es, 60-as években, családi kirándulások során kapott ismét kedvet.

Mindig precíz és céltudatos ember volt, ezért a gyűjtést is átgondolt tervek szerint folytatta. A Magyar Természettudományi Múzeum Állattani Osztályán Kovács Lajos arra buzdította, hogy a Velencei tó és hegység faunáját kutassa. Elképzeléseivel egybevágott az ajánlat, ezért az elkövetkező 35 (közel 40) évben már csak ebben a térségben gyűjtött.

Elmondása szerint, első alkalommal 1931-ben diákként járt a Velencei-hegységben, lepkét gyűjteni. Elképzelhető, hogy döntését ez az élmény is befolyásolta.

A 60-as évek végén, a székesfehérvári TIT Biológiai Szakosztály Rovartani Szakkörében, többször is találkoztunk vele, mint a velencei térség gyűjtőjével. Előadói szerepeinken néhányszor megjelent, ha szükségét érezte hozzá is szólt egy-egy témához. Vele közös gyűjtéseken azonban ebben az időben nem vettünk részt. Számunkra úgy tűnt, hogy meglehetősen magányos gyűjtő. Vele közös gyűjtésre néhány alkalommal csak 1971-től nyílt

lehetőségem, a Velencei-hegység Nadap és Lovasberény közötti szakaszán. Emlékezetes számomra, hogy egy alkalommal Szepesvári László laborvezetővel jártunk nála. Karcsi bácsi nagyobbik lánya éppen otthon volt, ezért Laci incselkedve rákérdezett, hogy „magácska is gyűjti a lepkéket?”. A frappáns, derűs válasz nem maradt el, miszerint „egy családban egy lepkész is elég”...

Molyokat abban az időben én még nem gyűjtöttem, de csodáltam Karcsi bácsit, aki a gyűjtéseken a fényre jött legapróbb példányt is ölüvegbe tessékelte. Mint később megtudtam eredetileg Ő is csak a „nagylepkéket” gyűjtötte, de sajnálta a hasonló értéket képviselő molylepke anyagot „veszni-hagyni”. A molyok gyűjtésébe később olyan szinten „belemelegedett”, hogy számos hazai ritkaságot, sőt a magyar faunára új fajt is kimutatott a térségből. Karcsi bácsi kezdetben egy dongó motorkerékpáron, később

gépkocsival járta a terepet. Bázishelye az agárdi hétvégi háza volt, innen járt a terepre. Agárdi kertjében (a Szabadka és Lehel utca sarkán) 16 évig fénycsapdát működtetett, melynek anyagát naprakészen feldolgozta. Elmondása alapján, a velencei-hegységi gyűjtést némileg korlátozta az a tény, hogy a hegy belső térségében, a vizsgált időszakban szovjet katonai gyakorló- és lőtér volt. A területen gyakran éjjel is tartottak lő- és harcgyakorlatot, így a békés gyűjtő onnan kiszorult. A vizsgált területen 33 terepponton végzett rendszeres (vagy alkalmi) gyűjtést. A Folia Entomologica Hungarica-ban öt tudományos szacikke jelent meg 1984 és 2001 között. Külön említést érdemel, hogy az utolsó írása a Fejér megyei Sárvíz melletti szikések lepke-faunisztikai feltárásáról szól. Kiválóan ismerte fel a Velencei-tó déli partszegélye és a sárszentágotai szikes tőrendszer faunisztikai összefüggését. Ez a fauna humán behatások miatt rendkívül sérülékeny, talán Petrich volt az, aki kevésbé bolygatottan ismerhette. (Itt jegyezzük meg, hogy édesapjáról 1999-ben „A

Hirdetés

Eladó futóbogárgyűjtemény – Az eladásra kínált Carabidae fajok nem tartalmazzák a *Carabus* genusz fajait. Részletezve: Cicindelinae: 25 faj, 330 példány; Carabidae determinált: 382 faj, 5041 példány; Carabidae indet. anyag (palearktikus): 2556 példány. Összesen: 10627 példány. Ára: 531700 Forint. A bogarak preparálva és felcédulázva kerülnek eladásra. Az ár nem tartalmazza a rovardobozok árát. Érdeklődni lehet az irozner@gmail.com e-mail címen vagy a (06-1)-208 3152 telefonon.

Egzotikus bogarak – Eladó kb. 1100 egzotikus bogár a világ minden részéből. A bogarak preparálva, felcédulázva és meghatározva kerülnek eladásra több családból. Érdeklődni lehet a (06-1)-208 3152 telefonon vagy az irozner@gmail.com e-mail címen.

Sajtófigyelő

Az ebben a rovatban megjelenő közlemények tartalmáért a szerkesztőség nem vállal felelősséget. Az itt közölt cikkeket a nyomtatott és elektronikus sajtóból vettük át.

Szemüveget adtak az imádkozó sáskára

Különleges szemüveggel tesztelik az ájtatos manók látását a Newcastle Egyetem kutatói. Az öt milliméter széles lencsepárt méhviasszal tapasztották a kísérletben részt vevő rovarok fejére (hogy később könnyen és fájdalommentesen eltávolíthassák azt), a teszt

lényege pedig az, hogy kiderüljön, az imádkozó sáskák valóban három dimenzióban látnak-e, mint például az emberek.

A rovarok általában két dimenzióban látják a világot, az imádkozó sáska azonban olyan pontosan és villámgyorsan kapja el áldozatait, hogy a szakemberek szerint tökéletesen tisztában van a körülötte lévő világ térbeli kiterjedésével. Ezért miután a kísérleti példányra ráadták a szemüveget, egy háromdimenziós filmet vetítettek neki, amiben legyek repkedtek.

„Az agy mélységérzetével játszunk, pont úgy, ahogy a 3D-s filmek átverik az emberek agyát. Ha a rovar elkezd kapkodni a legyek után, azzal bizonyítjuk, hogy képes a beérkező ingerek feldolgozására” – foglalja össze a kísérletet Vivek Nityananda, a csoport vezetője. Az eredmények persze nem csak önmagukban fontosak, kiderülhet például, hogy az imádkozó sáskák az emberétől eltérő módszerrel tájékozódnak. Az eltérő térlátás neurobiológiai alapjainak felfedezése egyúttal azt is jelentené, hogy egyszerűbb algorit-

MRT hírek**MRT kirándulás 2014. június 13-15.
Börzsöny, Királyrét, Erdei Iskola****PROGRAM****Június 13 (péntek)**

- 11-13 óra gyülekezés, regisztráció
- 13 óra tábornytás (ünnepélyes zászlófelvonás), közös ebéd
- 15 óra ismerkedés a környékkel
- 19 óra felkészülés az éjszakai gyűjtésre

Június 14 (szombat)

- 8 óra ébresztő, reggeli (tea, kávé) – csináld magad!
- 9 óra gyalogtúra a Csóványosra (Magas-Tax turistaházig gépkocsival)
- 17 óra előkészület az esti szalonnasütéshez (rözséggyűjtés – csináld magad!)
- 19 óra tábornytás mellett melegedés, jó hangulat
- 21 óra előkészület az éjszakai gyűjtéshez
- 22 óra a felismert rovaranyag regisztrálása

Június 15 (vasárnap)

- 9 óra ébresztő, reggeli (tea, kávé) – csináld magad!
- 10 óra nappali mintavételezés
- 11 óra táborzárás (zászlófelvonás)

Figyelem!

Aki nem személyautóval érkezik, annak ajánlott Kismarosról a kisvasút, amelynek Királyrét a végállomása.

A tábor költsége (szállás, pénteki ebéd, szombati szalonnasütés, tea, kávé stb.):

MRT tagoknak	4000,- Ft
nem tagoknak	7000,- Ft

A többi étkezés önellátó. A hűtőszekrény kapacitás kicsi, ezért senki ne hozzon sok romlandó élelmiszert.

Kérdéssel, problémával Szabóky Csabát lehet zaklatni +36 30 373 3635

A Duna-Ipoly Nemzeti Park kedvezményes áron biztosítja számunkra a szállást, ezért cserébe mindenki köteles a látott (elsősorban védett) fajokról (pontos lokalitással!) listát leadni, melyeket Szabóky Csaba gyűjt össze.

**A kirándulásra történő jelentkezés végső határideje
2014. május 31. (Szabóky Csabánál +36 30 373 3635) vagy 3883165**

Jó időt, eredményes megfigyeléseket és kellemes időtöltést kíván az MRT vezetősége.

könyv és nevelés”, Tankönyvtanészke rovatban, internetes írása jelent meg „A magyar tanterrellátás szolgálatában” címmel.)

A 2001-ben megjelent „A velenicei táj lepkevilága” című könyvében (Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 305 oldal) azt írja, hogy a térségből 630 molylepke és 337 nagylepke fajt mutatott ki. A hazai faunára új, általa kimutatott fajok száma 16 volt. Főként áldozatos faunafeltáró tevékenységének köszönhetjük, hogy a Velenicei tóvidék és hegység lepke-faunisztikai szempontból az egyik legjobban feltárt területnek számít hazánkban.

Dr. Petrich Károly 1958 óta tagja volt a Magyar Rovartani Társaságnak, az előadóüléseket rendszeresen látogatta. A Társaság 1995-ben elismerésül a „Fridvaldszky emléklakett” ezüst

fokozatát adományozta neki. Mivel látása utóbb fokozatosan megromlott, a gyűjtést 1992-től kénytelen volt abbahagyni. Gyűjteményét Fazekas Imre közbenjárására a komlói önkormányzati kezelésben lévő Természettudományi Gyűjteményre (ma Regiográf Intézet) hagyta. Gazdag szakirodalom és szakcikk gyűjteménye különböző, általa ismert gyűjtők-höz került. Cikk- és szakirodalom gyűjteményének, genitália rajzainak egy része hozzám került. Mikroszkópját a Magyar Rovartani Társaságnak ajándékozta, mikroszkóppal nem rendelkező fiatal lepkészek használatára.

Az idős lepkeszakértő gyűjtőt 90 éves korában a Magyar Rovartani Társaság és Biológiai Társaság Állattani Szakosztályának közösen megrendezett gyűlésén köszöntöttük. Megköszönve a méltatást hosszasan és részletesen válaszolt, ismertette az élete és gyűjtőtevékenysége számos epizódját. Arra nyilván minden jelenlévő emlékszik, hogy zárszavában azt mondta, „ha még egyszer születnék, ismét gyűjtő lennék”.

Dr. Petrich Károly 2013. október 12-én hunyt el, hamvai Budapesten, a Farkasréti temetőben nyertek végső elhelyezést.

Szeőke Kálmán, Székesfehérvár

„Apu” – azaz a kutató, Dr. Kozár Ferenc mögött álló ember Március 20. Ma 71 éve...

Kedves ismerősök, munkatársak, barátok! Régen szerettem volna írásban megköszönni a kedves emlékeket felidéző sorokat, s az Apu munkásságát méltatókat! Arra gondoltam, talán a születésnapja egy méltó alkalom, s hogy ne csak formalitás legyen, röviden én is megidézném azt, akít így csak kevesebben ismertünk, s nagyon szerettünk. Ahogy én ismerem...

1943. március 20. Egy paraszti család második fiaként jött ide. Édesapja Kozár József méhész volt. Szeretettel mesélt róla, de sajnos hamar elvesztette, viszont maradt valami nagyon fontos, ami meghatározta egész egyéniségét: a természet mindent elsöprő tisztelete! Azt hiszem, ezt erősítette később szeretett mostohaapja, Böjtös István is, aki pedig csizmadia volt.

Én 1977-ben csöppentem ide egy őszi napon. Hamar, 3-4 évesen eldőlni látszott, hogy én repülni szeretnék, akarok... műszaki az érdeklődésem. Csendben valahogy még is átadta a leglényegesebb dolgokat, s a látásmódot! Mint mindent, engem is figyelt és megfigyelt. Azt hiszem elég jól megismert, s így nagyrészt elegendő volt neki finoman terelni. Értett és megértett. Soha, vagy csak nagyon ritkán bántott meg... talán az is csak véletlen volt. Nagyon vigyázott az álmaimra, s a mesékre. Soha nem volt közöttünk kérdés, hogy létezik-e például a Mikulás, soha! Máig sem! Ha nincs, az a mai világ baja! Apu hagyta, hogy az ember érettségi fokának megfelelően haladjon az életben, és egyáltalában nem rombolt soha, semmit! Mostanában kellett rájönnöm, hogy ez olyan ritka, mint a fehér holló. Nekem ez volt az alap, a természetes.

Ugyanakkor viszont, ha helyzetet megfelelőnek tartotta, letaszított a lejtőn, szó szerint. Én egy elég félszeg gyerek voltam, állandóan a nadrágjába kapaszkodtam, de csak ha nem volt szabad keze – és persze ezért nem neheztelt rám, szerettük egymás kezét. 7 évesen már nagyon vonzott a síelés, az alpesi lesiklás. Nagybátyám, Farit hozott is egy Karácsonyra nekem sífelszerelést. Hárman kivonultunk a dombra, én azonban földbe gyökerezett lécekkel azt vártam a tömött pálya szélén, hogy SENKI ne legyen ott, mert kinevethetnek, ha elesek. Tán a tavaszi hóolvadáskor is ott álltam volna, ha Apu „alattomos” és

Foto: Mucsy Iván

Mucsy Géza születésnapja, szalonnasütés

visszafordíthatatlan módon nem taszajt le a lejtőn – persze a kaján mosollyal az arcán, amit csak hallottam, mert az ő mosolyának hangja is volt. Két évvel később már Aputól kaptam egy csodálatos sífelszerelést, és még ennél is többet: addig unszoltam, hogy ő is vett magának, megtanult felnőtt fejjel, úgy hogy nem is akart addig. Olyan csodálatos élmények és emlékek... és ott kavargott ebben minden, amit mi ketten nagyon szerettünk: a természet, a tél, a hó, az együttlét, hegymászás...

Hála a jó Égnek, vagyis hát neki, elég hamar vitt magával mindenhol, ahol ő szeretett lenni: a fák, a sziklák, hegyek közé... a legnagyobb „dzsumbuj” kellős közepébe. Nem csak a rovarász kirándulásokról van szó. Minden hétfőgén a szabadban voltunk, s ha nem volt sürgős kerti munka, akkor kirándulás. Sokat mentek Nagy Barnával, ami nekem mindig nagy élmény volt, részint mert akkor számíthattam nagy távokra, izgalmas helyekre. Mostanában sokszor emlegette fel Apu, hogy nem is érti magát, hogy is mert magával vinni olyan nagy túrákra, sokszor 20-30 km-esekre, akár nyári hőségben, stb. De ezek talán a legkedvesebb emlékeim, és még mi minden... lelki-szellemi táplálék.

Rájöttem, hogy szinte mindent tőle tanultam. Azt nem, hogy most mit csináljak, amikor nincs Malév. Tán még azt is, ahogy ezen gondolkodom. Azonban azt egészen biztosan, hogy hogyan másszak pl. fára, és hogy ezt bármikor megtehetem, amikor örömöm vagy bánatom van, s hogy milyen vigasztaló egy fekete fenyő ágán ücsörögni 10 m magasan. Nagyon szerettük meglesni a vadállatokat. Zsuzsa mesélte, hogy a rókák mostanában is sokszor bemennek a júliai fasor közelébe vadászni vagy játszani, főleg télen. Nem unta meg addig figyelni, amíg lehetett, s mindig mosolygott. Így volt ez otthon is a cicákkal, nyulakkal.

Az utóbbi években sokszor nem is otthon találkoztunk, hanem Júliában (Julianna-major, Nagykovácsi), mert én sokszor napközben értem rá hamarabb. Szomorú és érdekes, hogy pont a múlt nyári utazgatásokra már úgy készültünk, hogy oly hosszú ínséges idő után ismét együtt mehetünk néhány újtára... De mire utána mehettünk volna Padovába, ő hosszabb útra indult, ahová egyelőre nem mehetek utána, remélem hosszú ideig... de annak is eljön az ideje, s tudom, hogy ő ott fog várni. Sok mesélni valónk lesz egymásnak...

Kozár Ferenc, Budapest

Foto: Kádár Gergő

Apu 70. születésnapja, 2013.03.30.